

Yunanistan Kurtulacak mı?

ERDAL TANAS KARAGÖL, SALİHE KAYA

- Referanduma giden süreçte yaşananlar nasıl yorumlanmalı?
- Referandum sonrası Yunanistan'ın AB geleceği nasıl şekillenecek?
- Anlaşma sonrası taraflar arasında güven sağlanabilecek mi?

GİRİŞ

Yunanistan'ın son beş yılda 240 milyar euro tutarında finansal yardım aldığı Troyka'dan üçüncü bir kurtarma paketini alabilmesi için Brüksel'de yapılan 17 saatlik toplantı sonrası anlaşma sağlanması, Yunanistan'ın euro bölgesinde kalma senaryolarını da canlı tutmaya devam ettirmiştir. Yunanistan'ın tasarruf ve mevcut mali programında düzenlemeye gitmesi şartıyla verilecek olan yardımın 15 Temmuz'a kadar Yunan Meclisinden geçmesi gerekmektedir. Meclisten geçecek olan kararlar birlikte alınacak yaklaşık 53,5 milyar euro tutarındaki kredi paketinin özelleştirme ve vergi gelirleriyle desteklenmesi, ayrıca yeni ekonomik kısıtlamalar ve reformların da hayata geçirilmesi gerekmektedir.¹ Bunun yanında 35 milyar euro tutarında hibe verilmesi de kararlaştırılan Yunanistan'a toplamda 82-86 milyar euro arasında kredi ve hibe

verilecektir.² Kemer sıkma karşıtı vaatlerle iktidara gelen Syriza'nın bu kısıtlama ve reformları nasıl uygulamaya geçireceği de merak konusudur.

Bilindiği üzere 25 Ocak'ta Tsipras liderliğindeki radikal sol parti Syriza'nın iktidara gelmesi, Yunanistan adına ezberlerin bozulduğu bir sürecin başlangıcı olmuştur. Önceki partilerden farklı vaatlerle iktidara gelmeyi başaran Syriza'nın toplamda 320 milyar euro borcun altından nasıl kalkacağı gündemi meşgul etmeye devam etmektedir. Ekonomik durumuna dair tartışmaların AB sürecine dahil olduğu günden beri devam eden ve üretim odaklı ekonomik bir yapıya sahip olmayan Yunanistan, AB fonlarından diğer ülkelere nazaran daha fazla yararlanmıştı. Yunanistan'a ödenen fonların zamanla azalması ve 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz ile birlikte Yunanistan'ın ekonomik anlamda çöküşü de kaçınılmaz olmuştur. Birçok kurum ve

1 "AB, Tsipras'a 'Tam Kapitülasyon' Diretiyor", *Bloomberght*, 13 Temmuz 2015.

2 "Tsipras: Bütün Avrupa'ya Onur Mesajı Verdik", *Aljazeera Türk*, 13 Temmuz 2015.

Erdal Tanas KARAGÖL

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İktisat Bölümünden 1992 yılında derece ile mezun oldu. Yüksek lisansını Connecticut Üniversitesi'nde tamamladı. Doktorasını ise 2002 yılında İngiltere'de York Üniversitesi'nde "Dış Borçlar ve Ekonomik Büyüme İlişkisi ve Dış Borç Öteleme Riski" konusu üzerine tamamladı. Ekonomik Büyüme, Savunma Ekonomisi, Dış Borçlar, Borç Krizleri, IMF Standby Anlaşmaları, Enerji Ekonomisi, Kamu Harcamaları, Sosyal Yardımlar ve Yoksulluk konularında yayınları bulunmaktadır. Halen, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümünde profesör olarak çalışmaktadır.

Salihe KAYA

Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İngilizce İktisat bölümünden mezun oldu. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Politikalar Anabilim dalında yüksek lisansına devam etmektedir. Enerji Ekonomisi, Ekonomik Büyüme, Kalkınma ve AR-GE alanlarında araştırmalarını sürdürmektedir. SETA'da Ekonomi Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak çalışmaktadır.

ülkeye borcu olan Yunanistan'ın 30 Haziran'da IMF'ye olan borcunu ödeyemeyeceğini açıklaması, Yunanistan'da ekonomik çöküşün geldiği son noktayı göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Tüm bunların yanında, AB içerisinde 2008 küresel ekonomik krizinden en fazla etkilenen ülkenin Yunanistan olması ve o tarihten günümüze kadar yaşananlarda sorumlunun kim olduğundan ziyade Yunanistan'ı bu duruma getiren sebeplere bakmak faydalı olacaktır. SETA Vakfı tarafından yayımlanan Yunanistan'ın küresel ekonomik krizinden nasıl etkilendiğinin anlatıldığı "Syriza'nın Zaferi Sonrası Yunanistan'ın AB Süreci"³ adlı çalışmanın ardından, Yunanistan'da yapılan referandum sonuçlarının Yunanistan'ın geleceğini nasıl etkileyeceğinin anlaşılmasına yönelik bu çalışma hazırlanmıştır. Güçlü bir ekonomik altyapıya sahip olmayan Yunanistan'ın küresel ekonomik krizin etkilerini bertaraf etmede Troyka olarak bilinen Avrupa Merkez Bankası-IMF-Avrupa Komisyonu'ndan oluşan üçlü yapıdan almış olduğu borçların bugün ödeyemeyecek seviyeye gelmiş olması Yunanistan'ı farklı arayışlar içine itmiştir. Bu bağlamda farklı arayışlar içine giren Yunanistan'ın AB'ye üyelik sürecinin devamını sağlayacak referandumun öncesi ve sonrasında yaşananların iyi analiz edilmesi gerekmektedir.

REFERANDUMA GİDEN SÜREÇ

Ekonomik anlamda yeterliliği her daim tartışılrsa da Yunanistan'ın 1981 yılında AB'ye, 2001 yılında ise euro para birimine dahil olmasında, ekonomik kriterlerden ziyade siyasi kriterlerin göz önüne alınması etkili olmuştur. Sıkça kullanılan "AB'nin şımarık çocuğu" tanımlamasının tabanında yatan siyasi sebeplerin ağırlık kazandığı üyelik sürecinde AB'nin kurucu üyelerinden zaman zaman tepkiler verilmiş olsa da, bu durum Yunanistan'da bugün yaşananlardan her iki tarafı da sorumlu kılmaktadır. Yunanistan'ın daha fazla hibe ve yardım alabilmek için istatistiki bilgileri uzun yıllar boyunca AB'ye eksik ve yanlış sunması ve AB'nin de bu duruma kayıtsız kalması,

3 Erdal Tanas Karagöl ve Salihe Kaya, "Syriza'nın Zaferi Sonrası Yunanistan'ın AB Süreci", *SETA Perspektif*, No 96, Nisan 2015.

kuşkusuz Yunanistan tarafından yapılan yanlışların varlığını ortadan kaldırmaya yetmemektedir.

AB'nin yapısal fonlarından en fazla yararlanan ülke konumunda olan Yunanistan'ın bu durumuna rağmen ekonomik göstergelerinde sergilemiş olduğu tablo, ülke ekonomisinin ne denli zayıf bir yapıya sahip olduğunu göstermeye yetmektedir. Küresel ekonomik krizin etkileriyle birlikte 2009 yılının sonlarına doğru su yüzüne çıkan ekonomik sıkıntılar, 2010 yılında Yunanistan'ı içinden çıkılmaz bir ekonomik kaosa sürüklemiştir. Zamanla çözülmeye başlayan Yunanistan ekonomisi 2010 yılında krize karşı sıkı bir önlem paketi açıklamıştır. Ancak kurtarma paketi olmadan yoluna devam edemeyen Yunanistan'ın o yıl Troyka'dan almış olduğu yardım paketiyle de ekonomide sürdürülebilirliğini sağlayamadığı gerçeği, son zamanlarda yaşananlardan da açık bir şekilde görülmektedir.⁴

TABLO 1. YUNANİSTAN'IN TEMEL MAKROEKONOMİK GÖSTERGELERİ (2009-2014)						
Göstergeler	2009	2010	2011	2012	2013	2014
GSYH (Milyon €)	237,4	226,2	207,7	194,2	182,4	186,5
Büyüme (%)	-4,4	-5,4	-8,9	-6,6	-3,9	0,8
İşsizlik (%)	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5	25,6
Kamu Borcu (Milyon €)	301	330,2	355,9	304,6	319,1	317
Kamu Borcu / GSYH	126,8	146	171,3	156,9	174,9	175

Kaynak: Trading Economics

Yunanistan'ın temel makroekonomik göstergelerine bakıldığında ekonomik ilerlemenin sağlanmadığı görülmektedir. Yunanistan'ı AB ile karşı karşıya getirmiş olan referanduma giden süreçte önemli göstergelerden olan kamu borcunun Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya (GSYH) oranının 2009 yılında yüzde 126'dan 2014 yılında yüzde 175'e çıktığı düşünüldüğünde, geçen süre boyunca borçların ödenmemesinin yanında daha fazla borç alındığı görülmektedir. Öte yandan işsizlik oranındaki bu yükselişle birlikte özellikle 2014 yılında genç işsizliğin yüzde 55 civarında olması da Yunanistan ekonomisinin içinde bulunduğu durumu açıklamaya yetmektedir⁵ (Tablo 1).

4 "Kronoloji: Yunanistan'ın Borç Krizi", *Al Jazeera*, 11 Mayıs 2012.

5 "Rakamlarla Yunanistan ekonomisi", *Sabah*.

Referanduma giden süreçte borç yükünün gide-rek arttığı ve borçların ödenemeyecek duruma gelindi-ği bir dönemde iktidara gelen Syriza'nın vaatlerinden taviz vermeyişi, görüşmelerden istenilen sonuçların alınmasını geciktirmiştir. Bilindiği üzere Troyka'nın uzun yıllardır verdiği borçlar karşısında kemer sıkma önlemleriyle borcunu geri almaya çalışması, Yunan halkının son seçimlerdeki kararını önemli ölçüde etkilemiştir. Vaatleri arasında Troyka'ya ve kemer sıkma politikalarına karşı olduğunu her defasında belirten Tsipras, borçların yapılandırılması konusunda yapılan toplantılardan herhangi bir sonuç alamamıştır.

Referandum öncesi yapılan görüşmelerde Tsipras'ın öncelikleri arasında borçların yapılandırılması, bir kısmının silinmesi ve kurtarma paketinin son diliminin alınması olmasına karşın; özellikle borçların silinmesi yönündeki taleplerin Troyka tarafından kabul edilemeyeceği açıklanmıştır. Karşılıklı restleşmelerin yaşanmasının yanında yapılan açıklamalardan ortaya çıkan sonuca bakıldığında her iki tarafın da AB'nin dağılmamasından yana tavır takındıkları görülmektedir. Yaşananlar karşısında referandumdan "evet" veya "hayır" çıkmasının ülkenin kaderini önemli şekilde etkileyeceği düşüncesi ülkede kutuplaşmalara neden olmuştur. Bu durumda referandum sonucundan "evet" ya da "hayır" çıkmasının ne anlama geldiğini bilmekte yarar vardır⁶ (Tablo 2).

TABLO 2. REFERANDUM ÖNCESİ MUHTEMEL SONUÇLAR	
EVET	HAYIR
Erken seçim olma ihtimalinin yüksek olması ve getireceği ek maliyet	Troyka ile anlaşma sağlanmaması ihtimalinde erken seçim
Troyka'nın ağır dayatmalarına maruz kalma	Karşılıklı mutabık kalınacak maddeler
Ülkenin AB ve euroda kalması	Anlaşma sağlanamaması ihtimalinde ülkenin AB ve eurodan çıkma olasılığı
Alınacak olan kurtarma paketinin son dilimi ve sonrası için belirsizliğin devam etmesi	Emekli aylıkları ve maaşlardan kesintiye gidilmesi ve yeni bir yol haritası çizilmesi

Kemer sıkmaya karşı 'Hayır'ı destekleyen Syriza hükümeti ve AB'den yana tavır koyan 'Evet' tarafları, Yunanistan'ın euro bölgesinde kalması yönünde

6 "Yunanistan Referandumunu Bıçak Sırtında", *BBC Türkçe*, 5 Temmuz 2015.

farklı şekillerde destek sunmuşlardır. Ancak Syriza hükümeti, Yunan halkına verdiği sözün arkasında durması gerektiği bilinciyle AB karşıtı birçok açıklama yapmış ve bu yönde adımlar atmaya çalışmıştır. AB'den ayrılma olasılığının faturasının çok ağır olacağı farkında olan 'Evet' taraftarları ise bu yönde eğilim göstermişlerdir. Daha önce de değinildiği gibi kazanan ve kaybedenin henüz belli olmadığı şu durumda, referandum sonrasında atılan adımların önemi gün geçtikçe artmaktadır.⁷

REFERANDUM SONRASI YUNANİSTAN'IN GELECEĞİ

Yunanistan'da 5 Temmuz 2015 tarihinde yapılan referandum sonrasında kemer sıkmaya karşı "hayır" oyunun çıkması, Yunanistan'ın başta Troyka olmak üzere diğer kreditorleriyle de olan ilişkilerinde yeni bir dönemin başlamasına kapı aralamıştır. Referandum öncesi başta eski Yunanistan Maliye Bakanı Varoufakis'in euro bölgesinden çıkma tehdidi üzerine güçlenen Grexit⁸ senaryosu olmak üzere Yunanistan için farklı senaryolar gündeme gelmiştir. Referandumda hayır oyunun çıkması kreditorlerin kemer sıkma taleplerini kabul etmeyen Syriza hükümetine güveni artırmış olsa da Yunanistan'ın geleceğiyle ilgili belirsizlikleri devam ettirmiştir. Taraflar arasında anlaşmanın sağlanmasıyla Yunanistan'a verilmesi planlanan kurtarma paketiyle birlikte oluşabilecek muhtemel senaryolar üç ana başlıkta şekillenmiştir.

Taraflar arasında olası bir anlaşmazlık durumunda dile getirilen ana senaryolardan biri, referandum öncesinde de birçok kez dillendirilen Grexit, yani Yunanistan'ın euroyu kullanmayı bırakarak euro öncesi kullandığı para birimi olan drahmiye dönme ihtimali gelmektedir. Troyka ile Yunanistan arasındaki müzakerelere sürecinde kendisinden kemer sıkma politikaları talep edilen Yunanistan, bu ihtimali karşı argüman olarak kullanmaya çalışmıştır. Ayrıca bu durum, referandumda Yunan halkının hayır oyunu tercih etmesiy-

7 "Wall Street's Vote: 'Yes' in Greece Referendum", 5 Temmuz 2015.

8 Grexit: İngilizcede Yunanistan'ın karşılığı olan 'Greece' ve çıkmak anlamındaki 'exit' kelimelerinin birleşmesinden oluşan bu kelime, Yunanistan'ın euro bölgesinden çıkması durumunu ifade eden bir tanımdır.

le birlikte belirsizliğini korumaya devam etmiş, yalnız anlaşmaya varılmasıyla bu ihtimal zayıflamıştır. Grexit durumunda Yunanistan'ın drahmi kullanmaya geçecek olması euronun kullanım alanının daralmasına sebep olacağından AB açısından dezavantajlı bir durum olarak görülmektedir. Bunun yanında Yunanistan'ın euro bölgesinden çıkması euronun kullanım alanını çok fazla daraltacak olmasa da, Yunanistan'a benzer şekilde borcun milli gelire oranının fazla olduğu İspanya, İtalya, İrlanda, Kıbrıs Rum Kesimi gibi ülkelerin de bu yolu takip etmesi ve Grexit'in domino etkisi yaparak euro bölgesini dağıtma ihtimali AB'yi endişelendiren faktörlerin başında gelmektedir.⁹

Grexit senaryosuna Yunanistan tarafından bakıldığında; değeri eurodan daha düşük bir para birimine geçilmesi Yunanistan'ın hem parasını devalüe ederek gelirlerini arttırmasına hem de para birimi üzerindeki kontrolünün artmasına neden olacağından teorik açıdan iyi bir seçenek olarak durmaktadır. Ancak Yunan ekonomisinin zayıf üretim ve katma değer üretemeyen sanayi yapısı, bu seçeneğin Yunan ekonomisinin gelirlerine pozitif yönde etki etmesinin önüne geçmektedir. Bununla birlikte euro bölgesinden çıkmanın aynı zamanda AB'den çıkma sürecini de tetikleyecek olması, Yunanistan'ın Avrupa ülkeleri içerisinde bir ekonomik izolasyon yaşamasına neden olabileceği senaryolarını güçlendirmektedir. Bu durum Yunanistan'ın üretim yapısını uzun vadede güçlendirse dahi ihracat yapabileceği en büyük pazar olan Avrupa kapılarının Yunanistan'a kapanmasına neden olacağından Yunanistan'ı farklı bir çıkmaza sürükleme ihtimalini barındırmaktadır.¹⁰

Yunanistan'ın mevcut durumuna yönelik tartışılan bir diğer senaryo ise Yunanistan'ın eurodan çıkıp AB üyeliğini devam ettirmesine yönelik olmuştur. Her ne kadar taraflar arasında anlaşma sağlanmış olsa da ileride oluşabilecek bir anlaşmazlığın bu ihtimali güçlendirebileceği de unutulmamalıdır. Bu senar-

yo dahilinde Yunanistan kendi para birimi drahmiye geçecek olup üyesi olduğu AB içinde kalmaya devam edecektir. Bu senaryonun oluşmasında Tsipras'ın müzakereler sırasında kreditorlerin istediği bazı reformları uygulamayı kabul etmeye yönelik girişimlerde bulunması etkili olmuştur. Bu senaryonun gerçekleşmesi durumunda Yunanistan bazı reformları yapmayı kabul ederek eurodan çıkıp kendi para birimine geçmesine rağmen hem AB içinde kalacak hem de anlaşılan belli bir tutarda mali yardım almaya devam edip borçlarını ödeyebilecektir.¹¹ Bu seçenek AB'nin temel amaçları arasında yer alan parasal birliğin bozulması anlamına geldiği için zayıf bir ihtimal olarak bulunmaktadır.

Yunanistan'ın Troyka ile uzlaşarak yeni bir anlaşma çerçevesinde mali yardım alacak olması kuşkusuz en çok konuşulan senaryolar arasında gelmekteydi. Referandumda çıkan hayır kararı sonrasında Yunanistan'dan, müzakereleri yürüttüğü AB ile kapıları tam olarak kapatmaması ve taraflar arasında anlaşmanın sağlanması karşılığında, sıkı bir reform yapılması istenmektedir.

TABLO 3. YUNANİSTAN'IN BORCUNUN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (MİLYAR EURO)

Almanya	56,5
Fransa	42,4
İtalya	37,3
İspanya	24,8
Hollanda	11,9
Belçika	7,2
Avusturya	5,8
Finlandiya	3,8

Kaynak: Euronews

Referandum sonrasında kreditorlerle karşılıklı çıkarların korunmaya çalışıldığı bir anlaşmaya varılması beklenirken Tsipras'ın iktidara gelirken ısrarla karşı çıktığı kemer sıkma politikalarını kabul etmesi sonrasında ikili ilişkilerin ve piyasaların bu durumdan nasıl etkileneceği merakla beklenmektedir. Bundan sonra yaşanacak gelişmelerin daha da önem kazandığı bu süreçte AB ülkeleri ve diğer kreditorler açısından bakıldığında, Yunanistan'ın

⁹ "Grexit Would Be 'Beginning of The End' for Europe, Warns EU Chief", *The Telegraph*, 13 Mart 2015.

¹⁰ "Yunanistan Eurodan Çıkarsa Ekonomisi Yüzde 20 Küçülür", *Fortune Türkiye*, 02 Temmuz 2015.

¹¹ "Yunanistan'ın 'Hayır' Kararı Sonrası Üç Senaryo", *BBC Türkçe*, 06 Temmuz 2015.

kendilerine yüksek miktarlarda olan borcunu (Tablo 3) geri ödeyebilmesi ve Grexit'in önlenerek euronun kullanım alanının daralmasının önüne geçilebilmesi için başlatılan müzakerelerin başarıyla sonuçlanması gerekmektedir. Öte yandan Yunanistan'a verilmesi kararlaştırılan yardım ve fonların teminatı olarak Syriza'dan güven telkin etmesi beklenmektedir. Buna bağlı olarak Yunan hükümetinin "Duyuni Umumiye" benzeri bir fona değerli varlıklarını transfer ederek bu güveni sağlaması istenmekte ve sonrasında atılacak adımların bu kapsamda ele alınması gerektiği belirtilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

2008 yılında başlayan küresel ekonomik krizin etkilerini en ağır faturalarla ödeyen Yunanistan, geçen süre boyunca ekonomik problemlerle baş etmek durumunda kalmıştır. Ekonomik krizle birlikte artan sorunlara yapısal çözümlerle çare aramak yerine, Troyka'dan alınan kısa vadeli yardımlarla ekonomik aktiviteler devam ettirilmeye çalışılmıştır. Yaşanan ekonomik sorunların neden olduğu siyasi krizler neticesinde Yunanistan'da krizin başlangıcından Syriza'nın göreve gelmesine kadar geçen sürede üç kez hükümet ve dört kez de başbakan değişmiştir.¹²

AB ülkelerinde krizden etkilenen birçok ülke olmasına rağmen en çok etkilenen ülkenin Yunanistan olması, sahip olduğu borçların arka planındaki nedeni açıklamaya yetmektedir. Alınan borçlara karşılık Troyka tarafından kemer sıkma talepleriyle karşı karşıya kalan Yunan halkı, 25 Ocak'ta yapılan erken seçimle bu politikalara tepkisini ortaya koymuştur. Troyka ile yapılan birçok görüşmenin sonuçsuz kalması ve 30 Haziran'da IMF'ye ödemesi gereken borcun ödenmemesi ülkeyi 5 Temmuz'da referanduma götürmüştür.¹³ Yapılan referandum sonrasında Tsipras'ın kemer sıkma karşıtı politikalarına destek veren Yunan halkı başta AB olmak üzere kreditorleriyle olan ilişkilerinde yeni bir sürecin başlamasına neden olmuştur.

12 Erdal T. Karagöl, Salihe Kaya, "Syriza'nın Zaferi Sonrası Yunanistan'ın AB Süreci", *SETA Perspektif* No:96, (Nisan 2015).

13 "Greece Defaults on IMF Payment Despite Last-Minute Overtures to Creditors", *Reuters*, 30 Haziran 2015.

Troyka üçlüsüyle yapılan görüşmelerden istediği sonucu alamayan Tsipras'ın son çare olarak referanduma gitmesi ve referandumdan kemer sıkmaya karşı "hayır" oyununun çıkması, referandum sonrasında yapılacak olan görüşmelerin de seyrini değiştirmiştir. Referandum öncesi süreçte evet ve hayır taraftarları referandum sonuçlarını AB'ye devam ya da tamam niteliğinde gördüklerinden, taraflar arasında zaman zaman gerginlikler yaşanmıştır. Referandumdan hayır çıkmasının yanında, gerçekte kazanan ve kaybedenin kim olduğu hala tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

Referandum sonrasında taraflar arasında görüşmeler devam etmiş ve son olarak 13 Temmuz'da 17 saat süren toplantı sonucunda anlaşma sağlanmıştır. Anlaşma ile birlikte euro bölgesi maliye bakanları tarafından Yunanistan'a sunulan talepler arasında; emekli aylıklarında sert reformlar yapılması, katma değer vergisinin artırılması, özelleştirilmelerin artırılması, bağımsız ulusal istatistik ajansının devreye girmesi ve faiz dışı fazla hedefinin GSYH'nin yüzde 3,5 katı olması gibi talepler yer almaktadır.¹⁴ İflastan kurtulmak ve euroda kalabilmek için sunulan ağır şartları kabul etmek durumunda kalan Tsipras'ın 15 Temmuz Çarşamba günü bu talepleri Meclisten geçirmesi gerekmektedir.

Yunanistan için alınan kararlarda kuşkusuz Almanya'nın önemli bir rolü bulunmaktadır. Yunanistan'ın ülkelere olan borç dağılımı düşünüldüğünde ilk sırayı Almanya'nın alması, taraflar arasında yapılan müzakerelerde Merkel'in alınan kararlarda önemli bir etkisinin olduğunu göstermiştir. Euro bölgesinde güvenin sağlanması gerektiğinin üzerinde ısrarla vurgu yapan Merkel'in karşısında, her şartta kemer sıkmaya karşı oluğunu belirten Tsipras, ülkesinin AB'de kalabilmesi için ağır şartları kabul etmek zorunda kalmıştır. IMF'ye olan karşılığında rağmen hala yollarına IMF ile devam edecek olan Syriza'nın referandum sonuçlarının tersi yönde hareket ettiği görülmektedir. Bu bağlamda referandumda kemer sıkmaya karşı hayır kararına rağmen Tsipras'ın kemer

14 "AB, Tsipras'a 'Tam Kapitülasyon' Diretiyor", *Bloomberght*, 13 Temmuz 2015.

sıkmaya yönelik maddeleri kabul etmesinin, başarı mı başarısızlık mı olduğu zaman içinde görülecektir.

Son olarak, rekabetçi olmayan zayıf sanayi yapısı, devletin ekonomi içindeki yüksek payı ve üretim verimliliğinin düşük olduğu göz önüne alındığında, Yunanistan'ın bu alanlarda ciddi yapısal reformlar gerçekleştirilmeden artan borç yükünün altından na-

sıl kalkacağı bilinmemektedir. Yunanistan ekonomisinin düzleşme çıkabilmesinde yapısal reformların şart olduğu bu süreçte alınan yardım ve fonların bu yönde kullanılması gerekmektedir. Sürdürülebilir bir ekonomik kalkınma adına mikro ölçekten ziyade makro ölçekli ekonomik sorunların çözümüne yönelik çalışmaların yapılması öncelenmelidir.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | [@setavakfi](https://twitter.com/setavakfi)

SETA | Ankara

Nenehatun Caddesi No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312.551 21 00 | Faks: +90 312.551 21 90

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington, D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No 19 Kahire MISIR
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985